

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ความเป็นมาของโครงการ

4 เมษายน 2561

● หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ได้นำแนวคิดการคุ้มครองทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย โดยให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กไปดำเนินการ เพื่อช่วยประกันว่าเด็กทุกคนจะได้รับการพัฒนาที่ดี ผลการดำเนินงานแสดงให้เห็นว่า เงินอุดหนุนสามารถช่วยป้องกันการเสียโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของเด็กได้ โดยที่เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนจะได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ มีการเจ็บป่วยที่น้อยลง และเมื่อพวกเขาโตขึ้น ก็มีผลการเรียนที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับเงินอุดหนุน นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาพบว่าการลงทุนในเด็กเล็กจะได้รับผลตอบแทนในระยะยาวกลับมา 7 เท่า ดังนั้น เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจึงเป็นการลงทุนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คุ้มค่า ให้เด็กได้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญและเป็นการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งในการร่วมพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

● โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นโครงการตามแผนงาน : **บูรณาการการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย** ผลผลิตที่ 1 : โครงการเด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามช่วงวัย กิจกรรมหลักที่ 1 : การส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญระดับชาติ ที่มุ่งเน้นให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย รวมทั้งเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิด้านการอยู่รอด และการพัฒนาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ถือเป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กแรกเกิด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

● ที่ผ่านมายังไม่มีโครงการเฉพาะในด้านดูแลเด็กปฐมวัย (มีเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ) และที่น่าเป็นห่วงคือ ผลการสำรวจในหลายปีที่ผ่านมา พบว่าเด็กไทยมีพัฒนาการที่ด้อยลง เช่นมีค่าเฉลี่ยไอคิวลดต่ำลง รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้เริ่มโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

● คณะรัฐมนตรี จึงมีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 เห็นชอบในหลักการโครงการ โดยให้เงินอุดหนุนแก่เด็กแรกเกิดที่อยู่นอกระบบประกันสังคม ที่เกิดระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2559 ที่พ่อแม่หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย และอยู่ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน รายละเอียด 400 บาท ต่อเดือน เป็นเวลา 12 เดือน ต่อมาเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559 เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการให้เงินอุดหนุนโดยให้เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดจนครบอายุ 3 ปี รายละเอียด 600 บาทต่อเดือน และดำเนินการโครงการต่อเนื่องสำหรับกลุ่มเป้าหมายใหม่แต่ละปี

● คณะรัฐมนตรี ยังได้มีมติเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 รับทราบรายงานผลการดำเนินงานโครงการ และเห็นชอบยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดว่าผู้มีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระบบประกันสังคม และให้กระทรวง พม. บูรณาการการดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับภาพรวมการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยทั้งระบบ รวมถึงพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐนำมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ และปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและรับรองสิทธิ์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เป็นการจัดสวัสดิการพื้นฐานเพื่อเป็นการคุ้มครองทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ
- เพื่อเป็นมาตรการเสริมให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ
- เพื่อส่งเสริมให้เด็กแรกเกิดและปฐมวัย มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในช่วงวัยอื่น ๆ

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (ปีงบประมาณ 2561)

เด็กแรกเกิด :

- 1) เกิดระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2561
- 2) อยู่ในครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน
- 3) มีสัญชาติไทย (บิดาและมารดา หรือบิดา หรือมารดา เป็นผู้มีสัญชาติไทย)
- 4) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใด จากหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ และไม่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐ เช่น บ้านพักเด็กและครอบครัว สถานสงเคราะห์ของรัฐ

หญิงตั้งครรภ์:

- 1) มีกำหนดคลอดระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558 – 30 กันยายน 2561
- 2) อยู่ในครัวเรือนยากจนและครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน

ครัวเรือนยากจนหรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน :

ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 3,000 บาท ต่อคน ต่อเดือน หรือต่ำกว่า 36,000 บาท ต่อคน ต่อปี ทั้งนี้ ให้นำบรวมรายได้ในรอบเดือนหรือรอบปีของสมาชิกทุกคนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนแห่งนั้นติดต่อกันมาไม่น้อยกว่า 180 วัน ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยให้นำบรวมเด็กแรกเกิดด้วย ซึ่งสมาชิกของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เป็นเครือญาติโดยสายโลหิตหรือการสมรส หรือด้วยเหตุอื่นตามกฎหมาย แต่ไม่นับรวมผู้ซึ่งเป็นลูกจ้างหรือผู้ซึ่งได้อนุญาตให้อยู่อาศัยด้วย

- **การบริหารจัดการโครงการ** ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) และคณะอนุกรรมการประสานและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (จังหวัด) ในการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (ศดร.) มีการประชุมชี้แจงการดำเนินงานแก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกระดับ (กระทรวง กรม จังหวัด ท้องถิ่น) และถอดบทเรียนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาทุกปี
- **การประชาสัมพันธ์** เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น เช่น รายการ“คืนความสุขให้คนในชาติ” รายการ“เดินหน้าประเทศไทย” การสัมภาษณ์ผ่านสื่อของผู้บริหารทางโทรทัศน์ วิทยู สารคดี จัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อความอักษรวิ่ง และสื่อออนไลน์ ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ กิจกรรมในโรงพยาบาล เสียงตามสายในชุมชน การประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ รพ.สต. อสม. อพม. ช่วยค้นหากลุ่มเป้าหมายหญิงตั้งครรภ์ นอกจากนี้ยังได้นำสื่อทั้งในประเทศและต่างประเทศไปทำข่าวในพื้นที่ปีละ 1-2 ครั้ง ทำให้โครงการเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น
- **การวางระบบฐานข้อมูล** มีการบันทึกข้อมูลของผู้ลงทะเบียนเชื่อมโยงเครือข่ายส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นทั่วประเทศ สามารถรายงานสถิติผู้มาลงทะเบียนเป็นปัจจุบัน และประมวลผลส่งออกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบและดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในรูปแบบ GIS (สารสนเทศทางภูมิศาสตร์) และบูรณาการเชื่อมกับระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่นๆ เช่น ระบบ linkage center ของกระทรวงมหาดไทย ระบบ HDC ของกระทรวงสาธารณสุข ระบบการจ่ายเงินสวัสดิการภาครัฐ e-Payment ของกระทรวงการคลัง และข้อมูลผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐเทียบกับข้อมูลผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนฯ
- **การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล** ข้อมูลการลงทะเบียน สามารถช่วยให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายสมควรได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอื่นอย่างไร กล่าวคือมีลักษณะ case management มากขึ้น แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น แม่ว่างงาน แม่วัยใส แม่เลี้ยงเดี่ยว แม่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัย และแม่ที่กำลังศึกษา สามารถใช้รูปแบบโครงการประชารัฐในการดำเนินการช่วยเหลือ และใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติสถานะความยากจน
- **กิจกรรมเสริมคุณภาพชีวิตแม่และเด็ก** การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กแรกเกิด “เติบโตอย่างมีคุณภาพ ครอบครัวมีสุข” เป็นการอบรมให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์และแม่เด็กแรกเกิด เรื่องการดูแลครรภ์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การดูแลทารกแรกเกิด ให้มีความอบอุ่น มีพัฒนาการที่ดี และการป้องกันอุบัติเหตุในเด็กเล็ก หญิงตั้งครรภ์ได้มีการเตรียมตัวที่ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อการตั้งครรภ์และการคลอดบุตร มีการส่งเสริมด้านอาชีพและรายได้ ภาคเอกชนโดยบริษัท DTAC ให้บริการ (กต *1515) ส่ง SMS ให้ความรู้เรื่องการดูแลเด็กตามช่วงวัยให้ผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการฟรี ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2559 และยังคงจัดการวางแผนเยี่ยมบ้านเด็กแรกเกิด “กิจกรรมครอบครัวมีสุข” ทำให้มีข้อมูลนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือตามสภาพแต่ละปัญหา และจังหวัดทุกจังหวัดให้ความร่วมมือเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ มอบเครื่องอุปโภคบริโภคให้กับเด็กแรกเกิดในโครงการฯ ครบทุกจังหวัด

ในปีงบประมาณ 2561 ยังจัดให้มีโครงการบูรณาการเพื่อเด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต เด็บโตอย่างมีคุณภาพ ครอบครัวมีสุข) ร่วมกับสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต องค์การยูนิเซฟ ซึ่งดำเนินการใน 6 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ สงขลา นครศรีธรรมราช บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ขับเคลื่อนการดำเนินงานใช้กลไกในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัว องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน สภาเด็กและเยาวชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาสาสมัครสาธารณสุข โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นผู้ประสานงานหลัก เพื่อให้มีการดูแล เลี้ยงดูทารกและมารดาที่ซึมเศร้าหลังคลอดที่อยู่ในโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด โดยกำหนดให้แต่ละจังหวัดนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ทักษะ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายในโครงการเงินอุดหนุนฯ จำนวน 4 ครั้ง ๆ ละอย่างน้อย 40 คน และจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดละ 85,000 บาท (แปดหมื่นห้าพันบาทถ้วน) รวมเป็นเงิน 510,000 บาท (ห้าแสนหนึ่งหมื่นบาทถ้วน)

● งบประมาณที่ได้รับ

ปีงบประมาณ	เป้าหมาย (คน)	งบเงินอุดหนุน (บาท)	งบดำเนินงาน (บาท)	งบรายจ่ายอื่น (บาท)	คืนเงิน (บาท)	ได้รับงบกลาง (บาท)	รวมทั้งหมด (บาท)
2559	128,000	614,400,000	2,310,000	3,690,000	331,502,400	-	288,897,600
2560	200,000 (สะสม)	1,113,120,000	13,336,800	4,000,000	-	804,705,200	1,935,162,000
2561	344,123 (สะสม)	2,131,185,600	25,385,000	4,000,000	-	-	2,160,570,600

● การจ่ายเงินอุดหนุน

ปีงบประมาณ	ลงทะเบียน (คน)	มีสิทธิ์(คน)	ได้รับเงิน (คน)	งบประมาณเบิกจ่าย (บาท)
2559	154,855	118,327	90,261	277,924,600
2560	394,773 (สะสม)	352,985	310,041	1,912,702,800
2561 (ณ 30 มี.ค. 2561)	527,284 (สะสม)	449,860	418,559	2,080,978,400

อยู่ในระหว่างของงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น วงเงิน 1,571,400,200 บาท

- การติดตามประเมินผลโครงการ

1) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ร่วมกับองค์กรยูนิเซฟ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และคณะนักวิจัยจากสถาบันการศึกษา 4 ภูมิภาค 8 สถาบัน เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำระบบติดตามและประเมินผล โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results -Based Management : RBM) เพื่อสร้างความมั่นใจว่ากระบวนการทำงาน และการบริหารงานโครงการให้เป็นไปตามแนวทางที่ได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ (result) “เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพและมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย” ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดในระดับผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) และวงรอบการประเมินระยะสั้น (1-3 ปี) และระยะยาว (3 ปีขึ้นไป) ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative study) ซึ่งเป็นการศึกษาผลกระทบของเงินอุดหนุนต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็ก โดยไม่เอาจุดผลในระยะสั้น จึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเพื่อติดตามผลในระยะยาว สํารวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ หญิงตั้งครรภ์ในครัวเรือนยากจนหรือเสี่ยงจนทั้งที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 5,500 คน ใน 9 จังหวัด (สระแก้ว แม่ฮ่องสอน ตาก นครราชสีมา กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ นราธิวาส และปัตตานี) และ วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative study) เป็นการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และสัมภาษณ์เชิงลึกกับแม่เด็กแรกเกิดและหญิงตั้งครรภ์ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 145 ราย ใน 10 จังหวัด (กรุงเทพฯ ราชบุรี สระแก้ว แม่ฮ่องสอน อุตรดิตถ์ หนองคาย อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ นครศรีธรรมราช นราธิวาส) ทั้งนี้ ในการสำรวจจะทำ 2 รอบ คือ รอบแรก (Baseline) ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2559 ถึง 31 มีนาคม 2560 สัมภาษณ์หญิงตั้งครรภ์ 7-8 เดือน ในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน รวมถึงรายรับ รายจ่าย และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ เมื่อการสำรวจรอบแรกเสร็จเรียบร้อย การสำรวจรอบที่สอง (Endline) เริ่มต้นระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2560 - 31 มีนาคม 2561 โดยนักวิจัยจะกลับไปสัมภาษณ์หญิงคนเดิมซึ่งคลอดบุตรแล้ว อายุ 10-11 เดือน เพื่อเก็บข้อมูลของครัวเรือนหลังการมีบุตร การสำรวจครั้งนี้จะทำให้ประเทศไทยมีฐานข้อมูลครัวเรือนยากจนก่อนที่จะได้รับผลจากการมีโครงการเงินอุดหนุนฯ เพื่อใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของเงินอุดหนุนต่อเด็กและครอบครัวก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ สามารถเปรียบเทียบกับเด็กในรุ่นเดียวกันที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งฐานข้อมูลของเด็กในกลุ่มตัวอย่างนี้นอกจากจะใช้ในการประเมินผลกระทบเมื่อเด็กอายุประมาณ 1 ปีแล้ว ยังมีความสำคัญอย่างมากที่จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับใช้ในการติดตามประเมินผลกระทบระยะยาวว่าเงินอุดหนุนมีผลต่อพัฒนาการและคุณภาพชีวิตของเด็กอย่างไรในอนาคตอีกด้วย ผลการศึกษาพบประโยชน์ของเงินอุดหนุนว่า ช่วยบรรเทาปัญหาเด็กยากจน สำหรับครอบครัวที่ไม่มีรายได้ รายได้น้อยและรายได้ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่ครอบครัวได้นำเงินอุดหนุนไปใช้เพื่อการเลี้ยงดูลูกเป็นหลัก เป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว (ค่าเดินทางพาลูกไปพบแพทย์เพื่อฉีดวัคซีน ซื้ออาหารเสริม ซัอนมและผ้าอ้อมสำเร็จรูป ซื้อของเล่นให้ลูกเพื่อเสริมพัฒนาการ ใช้ในยามฉุกเฉินและจำเป็น) เพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงบริการของรัฐ เด็กได้รับสิทธิและได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีพัฒนาการสมวัย มีผลกระทบต่อด้านจิตใจของหญิงตั้งครรภ์ ทำให้มีกำลังใจในการเลี้ยงดูบุตร ทำให้ทราบว่าเด็กและครอบครัว ยังมีความต้องการสวัสดิภาพและความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เช่น ด้านอาชีพ ด้านการเลี้ยงดูเด็ก ด้านปัจจัย 4 ด้านการศึกษา เป็นต้น

2) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ติดตามประเมินผลโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดปีงบประมาณ 2560 ร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ระเบียบวิธีการศึกษา : การวิจัยเชิงปริมาณ ขนาดตัวอย่างเชิงปริมาณ 19,002 คน การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 360 คนรวมทั้งสิ้น 19,362 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่า เงินอุดหนุนฯ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวยากจน ร้อยละ 82.3 และสร้างสวัสดิการพื้นฐานเด็กร้อยละ 60.4

2.2 รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะเป็นรายได้ตามรอบการผลิต และไม่แน่นอนทำให้ยากแก่การประมาณการรายได้ค่าครองชีพระหว่างเมืองกับชนบทมีความแตกต่างกัน

2.3 การย้ายที่อยู่ของมารดาหลังคลอดลูก ส่งผลกระทบต่อการติดตามพัฒนาการเด็ก

2.4 การเยี่ยมบ้านเป็นวิธีการหนึ่งในการคัดกรองคุณสมบัติ และพบหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ไปฝากครรภ์

2.5 การลงทะเบียนมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผู้รับรองกับผู้ขอการรับรอง ประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่ามี การปิดประกาศรายชื่อผู้รับเงินอุดหนุนฯ

2.6 ระบบฐานข้อมูลยังไม่สามารถส่งต่อข้อมูลกลุ่มเป้าหมายระหว่างกรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ส่งผลต่อการดูแลพัฒนาการสมวัยอย่างต่อเนื่อง

2.7 การวัดผลตามตัวชี้วัด : ร้อยละ 85.0 ของเด็กแรกเกิดมีพัฒนาการสมวัย พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเด็กแรกเกิดผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 96.7 แยกเป็น อายุ 9 เดือน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 98.0 เด็กอายุ 18 เดือน ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 95.2

2.8 ด้านคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับสิทธิ์ตรงตามเกณฑ์พบว่าผู้ผ่านเกณฑ์การวัดความยากจนทางอ้อมได้ร้อยละ 73.3 และผู้ไม่ผ่านร้อยละ 26.7

2.9 ผลการจ่ายเงินผ่านระบบ e - payment หรือ Prompt Pay ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.6

2.10 โครงการฯ ส่งเสริมให้มารดาที่ยากจนมีกำลังใจเลี้ยงดูลูก เปลี่ยนใจไม่ทอดทิ้งลูก โดยมีเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ติดตามเยี่ยมมารดาและให้ความรู้การดูแลเด็ก

● ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ทางเลือกที่ 1 เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดแบบถ้วนหน้า (For All) 600 บาทต่อเดือน (ให้เงินอุดหนุนตั้งแต่แรกเกิด - 3 ปี) ครอบคลุมเด็กทุกคนร้อยละ 10 (60,000 คนจากเด็กแรกเกิด 600,000 คน/ปี) เพื่อเป็นการพัฒนาเด็ก ลดความเหลื่อมล้ำกลุ่มที่เข้าไม่ถึงโครงการ โครงสร้างประชากรเด็กลดลงอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นภาระการเงินการคลังในระยะยาวกับภาครัฐ

ทางเลือกที่ 2 เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดเฉพาะมารดาที่ยากจน 600 บาทต่อเดือน ควรทบทวน/ปรับปรุงคุณสมบัติ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) / ท้องถิ่น / กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ใช้การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาโปรแกรมระบบการดูแล มารดา-ลูก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เพิ่มมาตรการการ ยืนยันสิทธิของมารดาแต่ละปี ถ้าไม่มาแสดงตัวตนตัดสิทธิถือว่าไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริง ควรเพิ่มช่องทางให้สภา องค์กรชุมชน หรือเวทีประชาคมตรวจสอบรายชื่อก่อนส่งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทางเลือกนี้จะไม่เป็น ภาระการเงินการคลัง แต่ต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณสมบัติตรงกับครอบครัวยากจน เพิ่มให้มีการจัดการรายกรณี วางแผนการดูแลมารดาลูกอย่างต่อเนื่อง จะป้องกันปัญหาการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่เหมาะสมได้ในระยะยาว

ทางเลือกที่ 3 เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดตั้งแต่มารดาตั้งครรภ์ ควรดำเนินการในระยะที่รัฐ มีความพร้อมด้านการเงินการคลังเพิ่มขึ้น

● ความร่วมมือจากองค์กรระหว่างประเทศ

องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) ได้ให้ข้อมูลข้อสังเกตเบื้องต้นของผู้เชี่ยวชาญ ต่างประเทศตามคำเชิญของยูนิเซฟ สรุปว่า การดำเนินงานโครงการของไทยกำลังได้รับการจับตามองจากประเทศ ต่างๆทั่วโลก และได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นแบบอย่างความสำเร็จให้กับหลายประเทศ ทั้งในแง่การดำเนินโครงการขึ้นได้ ภายใต้อัตราต้นทุนที่รวดเร็ว รวมทั้งเป็นนวัตกรรมในด้านการออกแบบดำเนินการให้กับหลายประเทศเพื่อให้เด็ก แรกเกิดได้เข้าถึงโครงการได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้ การดำเนินโครงการนี้มีลักษณะพิเศษเกิดขึ้นหลายประการ อาทิ

- การดำเนินโครงการได้ภายใต้ระยะเวลาเตรียมการที่สั้น โดยปกติแล้วหลายประเทศต้องใช้ระยะเวลาใน การเตรียมการราวหนึ่งปีครึ่งถึงสองปี เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับหน่วยงานทุกระดับ แต่ประเทศไทยใช้เวลาสี่ถึง ห้าเดือน และสามารถทำให้โครงการดำเนินการได้จริงจนถึงระดับท้องถิ่น

- ตามปกติแล้วในประเทศกำลังพัฒนาอื่น จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการในปีแรกของการให้เงินอุดหนุนในกลุ่ม ประชากรทั่วไป จะทำได้เพียงร้อยละสิบถึงสามสิบของเป้าหมายที่วางไว้ แต่ประเทศไทยสามารถถึงเป้าหมาย ดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาเพียงสามเดือนแรกที่เริ่มดำเนินการ และมีผู้เข้าร่วมโครงการเกินกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแทบไม่เกิดขึ้นเลยสำหรับการดำเนินการของประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ

- การออกแบบที่ท้าทายแต่มีประสิทธิภาพสูงสุด การให้เงินกับเด็กแรกเกิดอย่างทันท่วงทีในช่วงเดือนแรกๆ ถือเป็นวิธีการที่เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวเด็ก แต่ก็มีความท้าทายอย่างมาก ประเทศอื่นๆประสบปัญหาอย่างมาก ที่จะค้นหา และให้เงินแก่เด็กในช่วงเดือนแรกๆ หรือกระทั่งขบปีแรกของชีวิต อาทิ ในการดำเนินการปีแรกของ ประเทศแอฟริกาใต้ มีเด็กอายุไม่เกินหนึ่งขวบเพียงราวร้อยละห้าของเป้าหมายที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ แต่ของประเทศไทยกลับสามารถลงทะเบียนเด็กแรกเกิดได้ถึงร้อยละสามสิบภายในระยะเวลาสามเดือน แรก โดยเห็นว่าการเชิญชวนตั้งแต่การฝากครรภ์ถือเป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อให้เด็กแรกเกิดเข้าร่วมโครงการได้อย่างทั่วถึง

- โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดของไทย ได้รับการกล่าวถึงในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในประเทศแอฟริกาใต้ คณะรัฐมนตรีได้กล่าวถึงการดำเนินการของไทยในที่ประชุมรัฐสภาของประเทศ ในการประชุมนานาชาติหลายแห่งกำลังบรรจุแนวทางการดำเนินการของไทย เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการให้กับประเทศอื่น ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศยังให้ความเห็นด้วยว่า จากผลการวิจัยในหลายประเทศที่ดำเนินโครงการในลักษณะเช่นนี้ พบว่า เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดจะมีประโยชน์สูงสุดต่อพัฒนาการของเด็ก ก็ต่อเมื่อขยายเวลาในการให้เงินจนถึงอายุหกขวบเป็นอย่างน้อย

- ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (South - South Cooperation) โครงการเป็นที่ สนใจของนานาชาติประเทศ โดยได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอโครงการในการประชุมระดับสูงในหัวข้อ “A Billion Brains: Smarter Children, Healthier Economies” ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 7-9 พฤศจิกายน 2559 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากประเทศในเอเชีย - แปซิฟิก เข้าร่วมประชุม นอกจากนี้ คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากประเทศบังกลาเทศ กัมพูชา และ ลาว ยังได้มาศึกษาดูงาน นับเป็นจุดเริ่มต้นที่โครงการจะเป็นต้นแบบในการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่จะให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคได้เรียนรู้และนำไปต่อยอดในประเทศของตน

รายงานผลการติดตามข้อมูลสถานะครัวเรือนเพิ่มเติมของผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ

จำนวนผู้ลงทะเบียน
ณ 8 ก.พ. 61
491,581 คน

บันทึกลงทะเบียนแล้ว (คน)	ยังไม่ได้บันทึก (คน)
24,736	21,057

จำนวนผู้ที่ไม่มีชื่อ ในข้อมูลการลงทะเบียน สวัสดิการแห่งรัฐ	ได้รับเอกสาร ดร.02 ส่วนที่ 1 (คน)	ยังไม่ส่งเอกสาร ดร.02 ส่วนที่ 1 (คน)
267,912 คน	45,793	222,119
⇒ อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 82,913 คน (30.95%)	5,897	77,016
⇒ อายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 184,999 คน (69.05%)	39,896	145,103

ข้อพิจารณา
1. กลุ่มเป้าหมายมีการเคลื่อนย้ายที่อยู่ ท้องถิ่นไม่สามารถติดตามได้
2. กลุ่มเป้าหมายบางรายอาจไม่ได้รับข่าวสารหรือการประกาศให้มาเพิ่มเติมข้อมูล ภายในกำหนด 31 มีนาคม 2561

ข้อเสนอ
1. ควรขยายระยะเวลาการให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่ยังไม่มาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ถึง..... หากไม่มาตามกำหนดจะขอระงับสิทธิ์ชั่วคราว
2. เกณฑ์การพิจารณา รายได้ของผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ ยังไม่เหมาะที่จะใช้มาเป็นเกณฑ์ระงับสิทธิ์ (การคำนวณรายได้แตกต่างกัน)
3. การระงับสิทธิ์ ควรเป็นการตรวจสอบข้อมูลรายได้ของบุคคลในครัวเรือนทั้งหมด และตรวจผู้มีสิทธิ์ทั้งหมดของโครงการ